

ЗАКОНОДАВСТВО ПРО ПАМ'ЯТНИКИ ІСТОРІЇ ТА КУЛЬТУРИ

(Збірник нормативних актів)

*Під редакцією
Голови секції правової охорони пам'ятників
Республіканського правління Товариства
О. Н. ЯКИМЕНКА*

ВИДАВНИЦТВО
ПОЛІТИЧНОЇ ЛІТЕРАТУРИ УКРАЇНИ
Київ 1970

З М І С Т

Розділ I

ЛЕНІНСЬКІ ДЕКРЕТИ І ЗАКОНОДАВЧІ АКТИ ПЕРШИХ РОКІВ РАДЯНСЬКОЇ ВЛАДИ ПРО ОХОРОНУ ПАМ'ЯТНИКІВ КУЛЬТУРИ

З Програми Російської Комуністичної партії (більшовиків). <i>Ухвалена VIII з'їздом РКП(б) (Витяг)</i>	7
Відозва Ради робітничих і солдатських депутатів	7
Про заходи охорони творів старовини, мистецтва і науки. <i>Роз- порядження Катеринославського губернського Виконавчого ко- мітету Рад повітовим Радам від 26 лютого 1918 року</i>	8
Про знесення пам'ятників, споруджених на честь царів та їх слуг, і вироблення проектів пам'ятників Російської соціалістич- ної революції. <i>Декрет РНК РРФСР від 14 квітня 1918 року</i>	9
Про знесення з площ і вулиць пам'ятників, споруджених на честь царів та їх слуг. <i>Декрет РНК України від 7 травня 1919 року (Витяг)</i>	10
Про асигнування одного мільйона карбованців на споруджен- ня пам'ятника Карлу Марксу. <i>Постанова РНК РРФСР від 5 червня 1918 року</i>	10
Про встановлення в Москві пам'ятників видатним людям. <i>По- станова РНК РРФСР від 17 липня 1918 року</i>	11
Про затвердження списку пам'ятників видатним людям. <i>Поста- нова РНК РРФСР від 30 липня 1918 року</i>	12
Про спорудження в Петрограді пам'ятника жертвам революції. <i>Постанова ВЦВК від 30 жовтня 1922 року</i>	14
Про реєстрацію, взяття на облік і охорону пам'яток мистецтва і старовини, що перебувають у володінні приватних осіб, това- риств та установ. <i>Декрет РНК РРФСР від 5 жовтня 1918 року</i>	14

Про облік і реєстрацію предметів мистецтва і старовини. <i>Декрет ВЦВК і РНК РРФСР від 8 березня 1923 року</i>	16
Про облік і охорону пам'яток мистецтва, старовини і природи. <i>Декрет ВЦВК і РНК РРФСР від 7 січня 1924 року</i>	18
Про охорону пам'яток природи, садів і парків. <i>Декрет РНК РРФСР від 16 вересня 1921 року</i>	20
Про передання історичних та мистецьких цінностей у відання Народного комісаріату освіти. <i>Декрет РНК України від 1 квітня 1919 року</i>	21
Про заходи припинення вивозу за кордон речей музейного зна- чення. <i>Постанова РНК України від 24 жовтня 1922 року</i>	23
Кодекс законів про народну освіту УРСР. <i>Затверджений поста- новою ВУЦВК від 22 листопада 1922 року (Витяг)</i>	24
Про цінності, що знаходяться в церквах і монастирях. <i>Декрет ВЦВК від 27 грудня 1921 року</i>	25
Про спеціальні кошти для забезпечення державної охорони культурних цінностей. <i>Декрет РНК СРСР від 19 лютого 1924 року</i>	26
Про спорудження пам'ятників В. І. Леніну. <i>Постанова II з'їзду Рад СРСР від 26 січня 1924 року</i>	26
Положення про пам'ятники культури й природи. <i>Затверджене постановою ВУЦВК і РНК УРСР від 16 червня 1926 року</i>	27

Розділ II

ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Програма Комуністичної партії Радянського Союзу. <i>Прийнята XXII з'їздом КПРС (Витяг)</i>	33
Конституція (Основний закон) Української Радянської Соціа- лістичної Республіки (Витяг)	33
Положення про обласну Раду депутатів трудящих Української РСР. <i>Схвалено постановою Президії Верховної Ради УРСР від 31 травня 1957 року (Витяг)</i>	34
Положення про районну Раду депутатів трудящих Української РСР. <i>Схвалено постановою Президії Верховної Ради УРСР від 31 травня 1957 року (Витяг)</i>	34
Положення про міську, районну в місті Раду депутатів трудя- щих Української РСР. <i>Схвалено постановою Президії Верхов- ної Ради УРСР від 31 травня 1957 року (Витяг)</i>	35
Про селищну Раду депутатів трудящих Української РСР. <i>За- кон Української РСР від 2 липня 1968 року (Витяг)</i>	35
Про сільську Раду депутатів трудящих Української РСР. <i>За- кон Української РСР від 2 липня 1968 року (Витяг)</i>	36
Про заходи до поліпшення охорони пам'яток культури на те- риторії УРСР. <i>Постанова Ради Міністрів УРСР від 30 грудня 1948 року № 3076 (Витяг)</i>	37

Положення про охорону пам'яток культури на території Української РСР. Затверджене постановою Ради Міністрів УРСР від 30 грудня 1948 року № 3076	38
Про організацію республіканського добровільного Товариства охорони пам'яників історії та культури Української РСР. Постанова Ради Міністрів УРСР від 28 серпня 1965 року № 828	46
Питання Республіканського добровільного товариства охорони пам'яників історії та культури Української РСР. Постанова Ради Міністрів УРСР від 28 березня 1966 року № 289 (Витяг)	46
Про затвердження Статуту Українського товариства охорони пам'яників історії та культури. Постанова Ради Міністрів УРСР від 12 червня 1967 року № 378	47
Статут Українського товариства охорони пам'яників історії та культури. Затверджений постановою Ради Міністрів УРСР від 12 червня 1967 року № 378	47
Про ратифікацію Конвенції про захист культурних цінностей на випадок збройного конфлікту і Протоколу до цієї Конвенції. Указ Президії Верховної Ради УРСР від 9 січня 1957 року	66
Конвенція про захист культурних цінностей в разі збройного конфлікту. Складена в Гаазі 14 травня 1954 року. Ратифікована Указом Президії Верховної Ради СРСР від 12 грудня 1956 року (Витяг)	66
Про стан і заходи по дальшому поліпшенню охорони та збереження пам'яників архітектури, мистецтва, археології та історії в Українській РСР. Постанова Ради Міністрів УРСР від 20 лютого 1967 року № 125	80

Розділ III

ОХОРОНА ПАМ'ЯТНИКІВ МИСТЕЦТВА, ІСТОРІЇ ТА АРХЕОЛОГІЇ

Розпорядження Ради Міністрів УРСР від 11 вересня 1963 року № 1368-р	89
Про затвердження списку пам'яників мистецтва, історії та археології Української РСР. Постанова Ради Міністрів УРСР від 21 липня 1965 року № 711	90
Коротка інструкція про порядок обліку, реєстрації і утримання пам'яників мистецтва. Затверджена Комітетом в справах мистецтв при Раді Міністрів СРСР 2 березня 1949 року	121
Коротка характеристика пам'яників археології	131
Обов'язки дослідника пам'яників археології	134
Інструкція про порядок обліку, реєстрації і тримання археологічних та історичних пам'яток на території Української РСР. Затверджена постановою Ради Міністрів УРСР від 17 квітня 1950 року № 982	139
Про заходи посилення керівництва та контролю за справою обліку й охорони пам'яників історії, археології та мистецтва. Наказ міністра культури УРСР від 17 жовтня 1955 року № 1708 (Витяг)	145

Інструкція про порядок проведення реєстрації і паспортизації пам'яників історії, археології та мистецтва на території Української РСР. Затверджена наказом міністра культури УРСР від 10 жовтня 1963 року № 39-н	186
Про поліпшення справи спорудження пам'яників і монументів та підвищення якості виробництва монументальної та масової політичної та побутової скульптури в Українській РСР. Постанова Ради Міністрів УРСР від 30 грудня 1952 року № 4252 (Витяг)	189
Про заходи по поліпшенню справи планування і забудови населених пунктів Української РСР. Постанова ЦК КП України і Ради Міністрів УРСР від 9 грудня 1958 року № 1745 (Витяг)	192
Про встановлення придбаних Міністерством культури УРСР творів скульптури, виконаних у довговічних матеріалах, на площах і в парках міст і населених пунктів Української РСР. Постанова Ради Міністрів УРСР від 19 листопада 1963 року № 1285	193
Про порядок проектування та спорудження пам'яників і монументів. Постанова Центрального Комітету КПРС і Ради Міністрів СРСР від 24 червня 1966 року № 481	193
Про порядок проектування та спорудження пам'яників і монументів. Постанова ЦК КП України і Ради Міністрів УРСР від 12 серпня 1966 року № 606 (Витяг)	194
Про заходи до поліпшення монументального та архітектурно-художнього оформлення міст і сіл Української РСР. Постанова ЦК КП України і Ради Міністрів УРСР від 2 квітня 1969 року № 222 (Витяг)	195
Положення про порядок проектування і будівництва малих архітектурних форм і художньо-декоративних елементів архітектури жилих будинків і приміщень громадського призначення. Затверджене постановою ЦК КП України і Ради Міністрів УРСР від 2 квітня 1969 року № 222	198
Положення про порядок найменування і перейменування державних об'єктів союзного підпорядкування та фізико-географічних об'єктів. Затверджене постановою Ради Міністрів СРСР від 29 листопада 1966 року № 914 (Витяг)	200
Про встановлення меморіальних дошок на історичних місцях, зв'язаних з подіями першої російської революції 1905—1907 років. Постанова Центрального Комітету КП України і Ради Міністрів УРСР від 19 серпня 1955 року № 1013 (Витяг)	200
Про встановлення меморіальних дошок на історичних місцях, зв'язаних з подіями Великої Жовтневої соціалістичної революції і громадянської війни на Україні. Постанова Ради Міністрів УРСР і Центрального Комітету КП України від 13 серпня 1957 року № 947	203
Про встановлення меморіальних дошок на місцях, зв'язаних з історією Комуністичної партії України. Постанова Центрального Комітету КП України і Ради Міністрів УРСР від 7 липня 1958 року № 863 (Витяг)	217
Про спорудження в Українській РСР пам'яників у 1968—	

1970 роках. Постанова Центрального Комітету КП України і Ради Міністрів УРСР від 28 лютого 1968 року № 117 (Витяг)	219
Про впорядкування братніх могил. Постанова РНК УРСР від 11 серпня 1935 року	219
Про благоустрій могил і увічнення пам'яті воїнів, які полягли в боротьбі за визволення і незалежність Радянської Вітчизни. Постанова РНК УРСР і ЦК КП(б)У від 1 квітня 1944 року № 328 (Витяг)	220
Про створення музею-заповідника «Поле битви за Київ». Постанова РНК УРСР і ЦК КП(б)У від 20 березня 1945 року № 425 (Витяг)	221
Про впорядкування пам'ятника-музею визволення м. Києва від фашистських загарбників в селі Нові Петрівці. Постанова Ради Міністрів УРСР від 12 листопада 1966 року № 833 (Витяг)	222
Про встановлення в м. Києві монумента бойової слави радянських танкістів. Постанова Ради Міністрів Української РСР від 16 травня 1968 року № 242 (Витяг)	222
Про відбудову і збереження історичних пам'ятників Полтавської битви. Постанова Ради Міністрів УРСР від 13 червня 1949 року № 1518 (Витяг)	223
Про затвердження проекту архітектурно-скульптурного монумента на ознаменування 300-річчя возз'єднання України з Росією для будівництва в м. Переяславі-Хмельницькому. Постанова Ради Міністрів УРСР від 12 квітня 1957 року № 351 (Витяг)	224
Про заходи по спорудженню у м. Переяславі-Хмельницькому монумента на ознаменування 300-річчя возз'єднання України з Росією. Постанова Ради Міністрів УРСР від 23 липня 1957 року № 811 (Витяг)	224
Про увічнення пам'ятних місць, зв'язаних з історією запорозького козацтва. Постанова Ради Міністрів УРСР від 18 вересня 1965 року № 911 (Витяг)	225
Про спорудження в м. Києві пам'ятника воїнам Радянської Армії. Постанова Ради Міністрів УРСР і Центрального Комітету КП України від 2 березня 1956 року № 230 (Витяг)	226
Про спорудження пам'ятних обелісків у місцях, зв'язаних з початком і завершенням визволення Української РСР від німечко-фашистських загарбників у роки Великої Вітчизняної війни. Постанова Ради Міністрів УРСР від 9 серпня 1967 року № 522	226
Розпорядження Ради Міністрів Української РСР від 23 червня 1965 року № 755-р	227
Про спорудження обелісків та будівництво соціально-культурних об'єктів у зв'язку з відзначенням 25-річчя Корсунь-Шевченківської битви. Постанова Ради Міністрів УРСР від 20 квітня 1967 року № 242 (Витяг)	228
Про спорудження в м. Львові монумента на честь возз'єднання західноукраїнських земель в єдиній Українській Радянській соціалістичній державі. Постанова Ради Міністрів УРСР від 20 березня 1969 року № 193 (Витяг)	228

Про додаткові знаки відміни для Героїв Радянського Союзу. Указ Президії Верховної Ради СРСР від 1 серпня 1939 року (Витяг)	229
Про проектування і спорудження бюстів двічі Героїв Радянського Союзу, пам'ятників і монументів. Постанова Ради Міністрів СРСР від 29 травня 1946 року № 1136	229
Про зміну діючого порядку затвердження проектів пам'ятників, монументів і бюстів двічі Героїв Радянського Союзу. Постанова Ради Міністрів УРСР від 30 грудня 1956 року № 1561 (Витяг)	231
Про оголошення території могили Т. Г. Шевченка державним заповідником. Постанова РНК УРСР від 20 серпня 1925 року (Витяг)	232
Про відзначення 70-х роковин смерті Т. Г. Шевченка. Постанова РНК УРСР від 10 березня 1931 року (Витяг)	232
Про увічнення пам'яті тов. Артема (Сергеева). Постанова ВУЦВК від 3 серпня 1921 року (Витяг)	234
Про увічнення пам'яті В. Г. Короленка. Постанова РНК України від 7 лютого 1922 року (Витяг)	234
Про відзначення 10-х роковин з дня смерті великого українського письменника-революціонера Івана Франка. Постанова РНК УРСР від 18 травня 1926 року (Витяг)	235
Про охорону залишків старогрецького міста Ольвії. Постанова РНК України від 13 вересня 1921 року	235
Про охорону стародавньої грецької колонії «Ольвії». Постанова РНК УРСР від 31 травня 1924 року	236
Про визнання колишньої «Киево-Печерської Лаври» історико-культурним державним заповідником і про перетворення її на Всеукраїнське музейне містечко. Постанова ВУЦВК і РНК УРСР від 29 вересня 1926 року	237
Про український історико-культурний заповідник «Музейне містечко» в Києві. Постанова РНК УРСР від 11 липня 1939 року № 720 (Витяг)	238
Про відновлення діяльності Державного історико-культурного заповідника «Киево-Печерська Лавра». Постанова РНК УРСР від 30 травня 1944 року № 577 (Витяг)	240
Про оголошення колишнього монастиря «Босих кармелітів» у м. Бердичеві Державним історико-культурним заповідником. Постанова РНК УРСР від 8 березня 1928 року	241
Про оголошення замку-фортеці в м. Кам'янці-Подільському Державним історико-культурним заповідником. Постанова РНК УРСР від 23 березня 1928 року (Витяг)	241
Про оголошення замку колишніх князів Острозьких у м. Старокостянтинові Державним історико-культурним заповідником. Постанова РНК УРСР від 15 січня 1929 року (Витяг)	242
Про організацію Софійського заповідника. Постанова РНК УРСР і ЦК КП(б)У від 27 березня 1944 року № 281 (Витяг)	243

Розділ IV

ОХОРОНА ПАМ'ЯТНИКІВ АРХІТЕКТУРИ

Про впорядкування справи обліку та охорони пам'ятників архітектури на території Української РСР. <i>Постанова Ради Міністрів УРСР від 24 серпня 1963 року № 970 (Витяг)</i> . . .	244
Про впорядкування охорони та експлуатації пам'ятника архітектури — колишньої Андріївської церкви в м. Києві. <i>Постанова Ради Міністрів УРСР від 10 липня 1962 року № 766 (Витяг)</i> . . .	298
Про впорядкування пам'ятників культури і території колишнього Видубецького монастиря в м. Києві. <i>Постанова Ради Міністрів УРСР від 7 травня 1967 року № 293 (Витяг)</i> . . .	299
Наказ голови Державного комітету Ради Міністрів УРСР у справах будівництва (Держбуду УРСР) від 9 серпня 1968 року № 134 (Витяг) . . .	299
Список стародавніх міст, селищ і сіл Української РСР, проекти планування і забудови яких повинні погоджуватися з органами охорони пам'ятників культури. <i>Затверджений Держбудом УРСР 5 квітня 1968 року</i> . . .	300
Інструкція про порядок обліку, реєстрації, утримання і реставрації пам'ятників архітектури, що перебувають під державною охороною. <i>Затверджена Головою Комітету в справах архітектури при Раді Міністрів СРСР від 8 квітня 1949 року</i> . . .	335
Тимчасова інструкція по організації охоронних зон та зон регулювання забудови для пам'ятників культури Української РСР. <i>Затверджена Держбудом УРСР і Міністерством культури УРСР за погодженням з Українським товариством охорони пам'ятників історії та культури 9 серпня 1968 року</i> . . .	392
Положення про Державний комітет Ради Міністрів Української РСР у справах будівництва (Держбуд УРСР). <i>Затверджене постановою Ради Міністрів УРСР від 12 квітня 1968 року № 181 (Витяг)</i> . . .	395
Положення про головного архітектора міста. <i>Затверджене Державним Комітетом по цивільному будівництву й архітектурі при Держбуді СРСР 21 грудня 1964 року (Витяг)</i> . . .	396
Про ставки орендної плати за користування архітектурними пам'ятками в Українській РСР. <i>Постанова Ради Міністрів УРСР від 6 серпня 1949 року № 2173</i> . . .	396
Про затвердження виробничого профілю спеціалізованого тресту будівництва монументів і реставрації пам'ятників архітектури. <i>Постанова Ради Міністрів УРСР від 25 серпня 1947 року № 1407 (Витяг)</i> . . .	398

Розділ V

МУЗЕЇ

Про націоналізацію Київського міського музею і музейних збірок В. Н. Ханенка та О. Г. Гансена. <i>Декрет РНК України від 23 червня 1919 року</i> . . .	399
--	-----

Про купівлю для державних музеїв у приватних осіб музейних цінностей. <i>Декрет РНК України від 11 березня 1921 року</i> . . .	399
Про музейні коштовності. <i>Постанова РНК України від 26 грудня 1922 року</i> . . .	400
Про повернення музейних експонатів. <i>Постанова РНК УРСР від 10 листопада 1944 року № 1504</i> . . .	401
Про створення при Київському державному історичному музеї спеціального відділу — «Золотої кладової». <i>Постанова Ради Міністрів УРСР від 22 листопада 1963 року № 1300 (Витяг)</i> . . .	403
Про порядок поповнення музеїв експонатами. <i>Постанова Ради Міністрів УРСР від 22 червня 1965 року № 597 (Витяг)</i> . . .	403
Про мережу державних музеїв системи Міністерства культури Української РСР. <i>Постанова Ради Міністрів УРСР від 20 вересня 1965 року № 912 (Витяг)</i> . . .	404
Про участь музеїв в охороні й популяризації пам'ятників історії, археології та мистецтва. <i>Наказ міністра культури УРСР від 19 грудня 1962 року № 25-н</i> . . .	412
Список республіканських і обласних історичних та краєзнавчих музеїв, на які покладено завдання по організації охорони, збереження і популяризації пам'ятників культури. <i>Додаток до наказу № 25-н від 19 грудня 1962 року міністра культури УРСР</i> . . .	413
Примірне положення про громадського інспектора по музеях і охороні пам'ятників культури. <i>Затверджене Міністерством культури УРСР від 18 грудня 1962 року</i> . . .	415

Розділ VI

ПАМ'ЯТНИКИ САДОВО-ПАРКОВОЇ АРХІТЕКТУРИ І ПРИРОДИ

Про охорону природи Української РСР. <i>Закон, прийнятий Верховною Радою УРСР 30 червня 1960 року (Витяг)</i> . . .	417
Про заходи по збереженню, упорядкуванню та дальшому розвитку найбільш визначних дендропарків — пам'ятників садово-паркової архітектури Української РСР. <i>Постанова Ради Міністрів УРСР від 2 березня 1959 року № 277 (Витяг)</i> . . .	418
Список парків — пам'ятників садово-паркової архітектури Української РСР, що перебувають під охороною держави. <i>Затверджений постановою Ради Міністрів УРСР від 29 січня 1960 року № 105</i> . . .	419
Положення про державні заповідники Української РСР. <i>Затверджене постановою Ради Міністрів УРСР від 5 жовтня 1962 року № 1152 (Витяг)</i> . . .	424
Список пам'яток природи республіканського значення, що беруться під охорону держави. <i>Затверджений розпорядженням Ради Міністрів УРСР від 7 серпня 1963 року № 1180</i> . . .	424
Список ботанічних садів УРСР, що перебувають під охороною держави. <i>Затверджений розпорядженням Ради Міністрів УРСР від 7 серпня 1963 року № 1180</i> . . .	427
Розпорядження Ради Міністрів УРСР від 1 листопада 1968 року № 1085 (Витяг) . . .	428

Список пам'яток природи республіканського значення, що беруться під охорону держави. Додаток до розпорядження Ради Міністрів УРСР від 1 листопада 1968 року № 1085 429

Розділ VII

ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ
ЗА ПОРУШЕННЯ ЗАКОНОДАВСТВА
ПРО ОХОРОНУ ПАМ'ЯТНИКІВ КУЛЬТУРИ

Цивільний кодекс Української РСР (Витяг)	430
Про дальше обмеження застосування штрафів, що накладаються в адміністративному порядку. Указ Президії Верховної Ради УРСР від 15 грудня 1961 року (Витяг)	431
Кримінальний кодекс Української РСР (Витяг)	431
Положення про державні заповідники та пам'ятники природи на території УРСР. Затверджене постановою Ради Міністрів УРСР від 28 липня 1946 року № 1273 (Витяг)	431
Хронологічний покажчик актів СРСР і УРСР, вміщених у збірнику	433
Алфавітно-предметний покажчик	445

ЗАКОНОДАТЕЛЬСТВО
О ПАМЯТНИКАХ ИСТОРИИ
И КУЛЬТУРЫ

Политиздат Украины
(На украинском языке)

Редактор Л. А. Гельфанд.
Обкладинка художника Д. Д. Грибова.
Художній редактор М. П. Богінський.
Технічний редактор В. І. Куліковський.
Коректори: К. М. Ларіна, О. О. Сухолотюк.

Здано на виробництво 10.IX 1969 р. Підписано до друку 9.III 1970 р. Формат 84×108¹/₂. Фіз. друк. арк. 14,5. Ум.-друк. арк. 24,36. Обл.-вид. арк. 24,87. БФ 02005
Зам. 1028. Тираж 60 000. Видання оголошене в БЗ № 20
1969 р. поз. 1. Ціна 1 крб. 44 коп.

Видавництво політичної літератури України.
Київ, Володимирська, 42.

Надруковано з матриць
Київського поліграфічного комбінату
на Київській книжковій фабриці Комітету по пресі
при Раді Міністрів УРСР, вул. Воровського, 24.

Пр
те
ні
Пр
те
но
тя
Пр
нь
Мі
На
у
ку
Сп
ект
ган
бус
Інс
рат
ох
тур
Тим
лю
За
УР
пам
Пол
РС
ста
(Ви
Пол
жа
при
Пр
пам
УР
Пр
сту
тур
№

Пр
рок
23